

Lektørdtalelse (15/08) 5 153 599 5 (V)

Mombauer, Annika: : Julikrisen : Europas vej ind i første verdenskrig / forfatter: Annika Mombauer ; oversætter: Jens Ellekær ; diverse: Jens Ellekær. - Ellekær. - 197 sider. - DK 91.91

Kort om bogen

Velskrevet bog med fokus på de fem uger, der fører op til 1. verdenskrigs udbrud i august 1914. Spændende læsning for alle med interesse for krigslitteratur.

Beskrivelse

En minutiøs gennemgang af forløbet fra d. 28. juni 1914, hvor den Østrig-Ungarske tronfølger Franz Ferdinand myrdes i Sarajevo til d. 4. august, hvor England erklærer Tyskland krig. Bogen bygger på et omfattende kildemateriale af korrespondance og memoirer og behandler både førkrigsdiplomati, attentatet, ultimatummet fra Wien, stormagternes mæglingsforsøg og mobiliseringsfasen i et forsøg på at placere ansvaret for verdenskrigen. Bogen er illustreret med sort/hvide portrætter, enkelte kort, og udstyret med litteraturliste og personregister. "Julikrisen" er den tyske historiker Annika Mombauers første udgivelse på dansk.

Vurdering

Informativ lille bog, der på spændende vis fortæller om det diplomatiske spil bag kulisserne hos de europæiske stormagter.

Andre bøger om samme emne/genre

Der er kommet en lang række bøger om 1. verdenskrig i anledning af 100-året for krigens udbrud, men denne er helt speciel ved udelukkende at orientere sig mod perioden inden de egentlige krigshandlinger. Et af de centrale værker om 1. verdenskrig, som også går grundigt til værks i forhold til optakten, er Nils Arne Sørensens Den store krig.

Til bibliotekaren

Interessen for bøger om verdenskrigene er stor, og selvom denne snarere beskæftiger sig med diplomati og politik end egentlige krigshandlinger, anbefales det, at bogen anskaffes bredt.

Erik Elkjær Koch

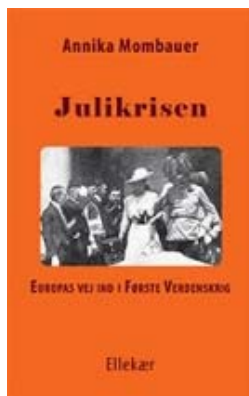
[< BogFeature](#)

BogFeature

Julikrisen – Europas vej ind i Første Verdenskrig

Af Bjarne S. Bendtsen

”Det bliver en udsigtsløs kamp, alligevel må den udkæmpes, fordi et så gammelt monarki og en så glørværdig hær ikke kan gå under uden hæder”, mente den østrig-ungarske generalstabschef Franz Conrad von Hötzendorf i juli 1914, efter at mordene på den østrig-ungarske tronfølger Franz Ferdinand og hans hustru i Sarajevo den 28. juni havde kastet Europa ud i det, der skulle blive kendt som Julikrisen, og følgende i den Første Verdenskrig. Trods erkendelsen af kampens udsigtsløshed arbejdede ikke mindst de østrig-ungarske og tyske militærmyndigheder utrætteligt for krigen, i østrigernes tilfælde dog primært den lokale Balkankrig mod Serbien, hvor den hensygnende stormagts nationale ære kunne få oprejsning ved at prygle den uvrerne nabo. Den tyske historiker Annika Mombauer slutter sin fine lille bog *Die Julikrise – Europas Weg in den Ersten Weltkrieg* (2014) med Conrad-citatet; dog med den tilføjelse, at man må lade det komme letsindige og skodesløse mænd som Conrad til gode, at de naturligvis ikke vidste, hvilken katastrofe de var ved at fremkalde.

Del på Facebook, digg, m.m.

FAKTA

Annika Mombauer:

Julikrisen – Europas vej ind i Første Verdenskrig

Udg. af Forlaget Ellekær

197 sider, 185 kr

Oversat af Jens Ellekær.

[Forlaget Ellekær >](#)

SE OGSÅ:

Kulturstudier

Spændet mellem denne letsindighed, troen på en hurtig og glørværdig krig, og så den brutale virkelighed som den moderne storkrig skulle vise sig at indebære, er vel en af de primære grunde til den fortsatte interesse for optakten til krigen og krigen selv. Skellet mellem de gode gamle dage, den *verden af i går*, som østrigske Stefan Zweig så berømt har karakteriseret den, og så det afgrundsdybe sammenbrud for alt det gammelkendte, de sidste durtoner i koncerten, den lyse fremskridtstro etc.

Mombauer følger de centrale aktører i krisen, og perspektivet skifter bogen igennem mellem de forskellige hovedsteder, hvorfor fokus ikke overraskende ligger på det diplomathistoriske. Begivenhederne følges som hovedregel kronologisk gennem de fem uger, Julikrisen varede: fra skuddene i Sarajevo til krigserklæringerne begyndte at flyve over grænserne først i august. Illustrationerne i bogen er primært portrætter af aktørerne, hvilket virker som et godt valg, da mange af dem er relativt ukendte, og man som læser dermed får ansigt på mændene bag *urkatastrofen*.

Bogen baserer sig dels på de mange udgivne samlinger af dokumenter fra Julikrisens aktører, dels på en gennemgang af den omfattende internationale historiografi, der findes på dette felt. For Julikrisen, eller måske nærmere spørgsmålet om krigsskyld eller – mindre dømmende – krigsårsager, skulle som bekendt blive et helt centralt emne i forbindelse med indgåelsen af de forskellige fredstraktater efter krigen: *diktatfreden* med yderst barske vilkår for de besejrede, hvis man ser det fra disses synsvinkel. Men der var faktisk allerede i forbindelse med krigserklæringerne et stort fokus på, hvem der ville komme til at fremstå som de skyldige i krigens udbrud, da der blandt de forskellige beslutningstagere var en særdeles høj bevidsthed om vigtigheden af at fremstå som den angrebne part. Det er yderst komplicerede spørgsmål, som der findes en helt uoverskuelig litteratur om. Det er derfor prisværdigt, at Mombauers grundige men samtidig kortfattede og letlæste gennemgang af de mange årsager til krigsudbruddet allerede nu, faktisk allerede i januar, er udkommet på dansk.

At bogen er kort gør, at man vel næppe kan forvente et grundigt kildeapparat – hvad den da heller ikke indeholder. Men i nogle tilfælde ville det nu have været rart, at få en lidt præcisere angivelse af, hvor Mombauer har oplysningerne fra. Det kunne eksempelvis have været godt at vide, hvor Conrad-citatet ovenfor

stammer fra – og ikke mindst: præcist hvornår i juli 1914.

Mombauer placerer den helt overvejende skyld for krigens udbrud i Wien og Berlin, og går dermed imod mellemkrigstidens fremherskende tolkning af, med Lloyd Georges ord, at Europa gled ind i krigen; en tolkning, der genfindes i meget af den nyeste forskning, fx Christopher Clarks succesfulde *The Sleepwalkers* (2012). Mombauer ligger mere på linje med den såkaldte Fischer-tese, hvor særligt tyskernes greb efter verdensmagten betragtes som udslagsgivende. Men meget af skylden ligger ifølge forfatteren også i samtidens socialdarwinistiske tankesæt, der dømte ikke-aktive stater til at miste deres stormagtsstatus og dermed til gradvis undergang – og i dette perspektiv spiller den hensygnende stormagt Østrig-Ungarn jo unægtelig en stor rolle i forbindelse med krigens udbrud. Mombauer skriver ikke meget om den socialdarwinistiske side af krigens komplicerede årsagskomplekser, men nævner det dog eksplicit i bogens sidste afsnit.

Oversættelsen har udgiver Jens Ellekær selv stået for, og det er han generelt sluppet godt fra – med nogle få steder, hvor man som læser sidder og tænker over, hvad originaltekstens ordlyd mon har været, hvilket ikke lige netop er det, en oversættelse ønsker, at læseren skal gøre. Hvis man yderligere skal kritisere noget, og det skal den kritiske anmelder jo gerne, så kunne en lidt grundigere korrekturlæsning have fanget de småfejl, der findes i bogen. Men det kan så oplagt blive gjort, hvis der kommer et andet oplag af *Julikrisen – Europas vej ind i Første Verdenskrig* – den fortjener bestemt at blive læst.

...

Siden er oprettet 29-04-2015